

TRÜKITÖÖLINE

ESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄÄLERANDJA

NR. 8

12. NOVEMBRIL 1935

II AASTAKÄIK

Teadaanne.

Tartu ja Tallinna trükitehaste ühingud on alganud ettevõtjatega läbirääkimisi palgakõrgenduse saamiseks ja kollektiivlepingu sõlmimiseks.

Sel puhul neisse linnadesse asumine töötamise eesmärgil ei ole soovitatav.

ETL JUHATUS.

Ettevõtjad määrust rikkumas.

Kutseoskuse nõukogu otsus masinaladujakutse kohta on sarnane, et masinaladumist võib õpetada ainult isikuile, kes omanud juba käsiladuja kutse. Mitmel korral on isegi ajalehtedes seda selgitatud. Siiski ei tunnustata mõned Tartu trükikojad seda määrust enese kohta maksvaks, võttes ikka masinaladuja õpilasteks inimesi, kes üldse pole trükikojas olnud. Kuna Kutseoskuse amet ei registreeri masinaladuja eriala, siis ei käi need ka mingisuguse seaduse kaitse alla ja neid on võimalus piiramata aeg odava palga eest eksploateerida. Kui aga niisugune „õppimata spetsialist“ hakkab kõrgemat palka nõudma, vallandatakse ta kohe ja koht asendatakse uue õpilasega. Kujukalt tõendab seda „Postimehes“ ilmunud kuulutus, mis-nustaseid ilmub Tartu ajalehtedes iga paari kuu tagant. Toome kuulutuse, nagu ta ilmus „Postimehes“, 5. sept.:

Vajatakse trükikotta

õpilast ladumismasinale.

Soovijaid palutakse ilmuda laupäeval, 7. skp. kell 10 homm. k/ü. „Looduse“, Ülikooli 18, kaasa võttes keskkooli lõputunnistuse.

Ehk küll Tartu Kutseoskuse ametil kõik sarnane teguviisi teada on, pole see millegipärast midagi ette võtnud, et seisma panna seaduse rikkumist. Ka just käesoleva kuulutuse peale on juhitud Tartu Kutseoskuse ameti tähelepanu, mille peale Kutseoskuse amet lubas saata hoiatuskirja kuulutuses nimetatud trükikojale. Kas

seada on tehtud, pole meil teada, küll aga võttis nimetatud trükikoda sel ajal õpilased ametisse ja need töötavad praegugi.

Tartu Kutseoskuse ametil tuleks kõik teha nimetatud väärnähetega kõrvaldamiseks, ühtlasi ka seletust selle kohta anda, mis tuleb nende inimestega teha, kes juba sarnaselt mitte-seaduse poolt lubatud viisil töötavad.

Samuti tuleks nõuda Kutseoskuse nõukogult, et õpilaste arvu võiks arvestada ainult *vastava eriala õppinud töölise arvult*, kuna senini õpilaste arvu arvutati õppinud töölise üldarvult tööstuses, missuguse erialaga need õppinud töölised ial ka ei oleks. See kukub välja mõnikord väga ebamääraselt.

SISU:

Ettevõtjad määrust rikkumas.

Mis elustab organiseerumist.

Trükitehaste organisatsioon.

Töötulide lahendamise seadus.

Rohkem korda trükikodades.

„Times“ 150-aastane.

SSSR'i trükitehaste uutelt teadelt.

Organisatsiooniline elu.

Austria trükitehaste ja valitsus.

Lühidalt välismailt.

Mitmesuguseid teateid ja pilte.

Mis elustab organiseerumist.

Mõne aja eest peeti Tallinnas asuvate ametiühingute koosolek, kus anti ülevaade ühe või teise ametiühingu tegevusest ja organiseerimistööst. Kõik ametiühingud võtsid sõna ja selgitasid oma olukorda.

Läbirääkimistest selgus, et organiseerimisel on praegu olemas soodne psühholoogiline moment. Tööliiskeskonda on süvenenud arusaamine, et palkade kõrgendamist ei saa teisel teel läbi suruda, kui ei astuta ametiühingusse. Meie palgad on võrreldes enamarenenud maadega hulga vähemad, majandusline konjunktuur on paranenud ja töötud ei rõhu liig palju peale. Seepärast oli rohkem julgust ja tahet astuda palgavõitlustesse. Arusaadav on, et tööandjad kusagil vabatahtlikult palka juure ei pane, vaid seda ta teeb ainult surve mõjul. Ja nii võidi palgakõrgendust saada lühiajaliste streikide kaudu, sest tööandjad ei saanud turgu streigi ajal küllaldaselt varustada.

Üksikute ametiühingute õnnestumised sel alal aitasid elustada ka teisi ametiühinguid. Ja nii kujunes soodne moment ametiühingute suurenemiseks.

Teiseks tähtsamaks momendiks on olnud aga üksikute ametiühingute kaardrite olemasolu. Kaadri all mõistame veendunud ametiühinglast, kes kõigi raskuste peale vaatamata ei loobu ametiühingust ja õhutab ning aktiveerib ka teisi ametiühingusse astuma. Trükitöölistel on juba väljakujunenud selline kaader, seepärast võttis trükitööliste organiseerimine kohe hoogu, kui selleks soodne mo-

ment osutus. Paljudel ametiühingutel aga kaader oli nõrk ja kui suudeti organiseerida suuri hulki ametiühingusse, siis polnud side ühingu ja liikne vahel küllaldaselt kõrgusel. Need ametiühingud on kasvanud üle oma loomuliku tegevuse. Juhtidel on seetõttu suur probleem lahendada, kuid kohaneda olukorrale ja kiirelt kasvatada vajalise kaadri.

Kuis aga siduda liikmeid ametiühingusse. Seda kohta on veel ametiühingud vähe puudutanud. Meie, trükitöölised, oleme selle küsimuse enam-vähem lahendanud. Meil on loodud abistamise fondid, mis sunnivad liiget huvi tundma korraliku liikmemaksmise vastu. Meil on loodud kultuuritöö alus, mis liiget meelitab ametiühingu ruumides viibima ja kaasaelama ametiühingu igakülgsele avaldusele. Teistel ametiühingutel, enamikus, puuduvad need alused. Kui ajuti seob neid üks küsimus, näiteks palgavõitlus, siis selle lahendamisel jäävad liikmed passiivseks. Nende huvi ametiühingu vastu on väike, sest ta on kohustatud ainult maksu maksuma ja kaadri puudumine aitab veelgi teda võõramaks jääma ühingu tegevusele.

Seepärast, kokkuvõttes, võiks selle nõupidamise tulemusena märkida järgmist: ametiühingud peavad hoolt kandma abistamise fondide loomise eest ühes vastava liikmemaksu kõrgendamisega, suuremat rõhku panema kaadri loomiseks ja lõpuks — leidma endale ruumid, kus liikmed võiksid meelepärast ja huviga oma vaba aega kasulikult mööda saata.

Trükitöösturite organisatsioon.

Trükitöösturid Eestis on organiseeritud enamalt jaolt Eesti trükitöösturite ühingusse. See organisatsioon haarab enda alla pea kõik trükikojad, välja arvatud Tartu. Tartu trükitöösturid on endid koonandanud kohaliku organisatsiooni, kuid on tihedas sidemes E. trükitöösturite organisatsiooniga. Selline killunemine on tingitud liikmemaksude erinevusest kahe organisatsiooni juures, kuna Tartu ühingu liikmemaksud on vähemad.

Siiski on trükitöösturite ühingu kavatsus liita ka Tartu trükitöösturid ühise keskuse alla, kuna seekaudu

loodetakse tööturgu paremini haarata. Trükitöösturite edukat organiseerimist ja töötingimuste ühtlustamist takistab suurel määral olemasolevate väikeste trükikodade suur arv. Need on teatud mõttes võistlejateks suurematele trükikodadele ja nende huvid tihti peale ei lange kokku suuremate trükikodadega.

Kahtlemata on trükitöösturid siiski suutnud luua tiheda rinde töölisisorganisatsiooni vastu ja seepärast ei ole võimalik tarvitada nendega rääkides vanu meetodeid, kus trükitöösturid olid alles organiseerumata.

Töötülide lahendamise seadus.

Riik on otsustanud asuda vahelesegama tekkivate töötülide puhul tööstuses. Selleks pandi maksma 26. oktoobril vastav dekreet.

Uue dekreeidi kohaselt luuakse teedeministeeriumi juures eriline *töötülide lahendamise komisjon*, kes seab asjasse teedeministri otsusel, kui ministeeriumi ametkond ei suuda konflikti *kiirelt* lahendada. Tööliste esindus komisjonis on ette nähtud.

Töökonfliktide puhul tuleb töölistel teatada streigi puhkemisest tööandjale *6 päeva ette*. Tööandja on kohustatud sellest tööinspektorile teatama *24 tunni jooksul*.

Kõik töötülid ei lähe komisjoni, vaid ainult need, mis teedeminister tarvilikuks peab.

Kui kokkulepet komisjonis ei saada,

tehadse sellekohane sundotsus majandus- ja teedeministri poolt. Kui töölised sellega ei nõustu, võivad nad töölt lahkuda. Kui töölised on suutelised sellegi peale vaatamata ettevõtjat sundima vastu võtma paremaid tingimusi, siis seadus seda ei takista.

Komisjoni töötamise ajal ei või tööseisakut olla. Seda võib alustada alles 4 nädala möödumisel harilikku tööde puhul ja 2 nädala möödumisel hooajalistel töödel aga ka ainult siis, kui komisjon ei ole tööga lõpule jõudnud.

*

Kuna veel on segane olukord seaduse tegelikul käsitlusel, siis peatame sellejuures järgmises numbris.

Rohkem korda trükikodades.

Üleriigi on viimasel ajal tekkinud hulk väikesi trükikodasid. Sageli töötab neis 1—5 töolist, nende hulka arvatakse ka peremees ja tema lähemad tuttavad ja omaksed. Need on n. ö. „perekonklikud“ trükikojad, kus ei küsita mitte tööajast, palgast, tervishoiu tingimustest. Selliseid trükikodasid on arvukas kogu ja statistiliste andmete najal võib tööliste koguarvu lugeda neis trükikodades 400 — 500 peale.

Kuna nad moodustavad ligi $\frac{1}{2}$ trükistööstuses, siis on selge nende mõju kogu trükistööstusele. Nad võivad nii mõnedki tööhinnad alla viia ja seega mõjutada teiste tööliste palku. Teame küllalt juhtumeid, kus kvalifitseeritud tööline on tööpuuduse tõttu sunnitud töötama sellises asutuses, saades naeruväärselt väikest palku.

Seepärast, üldise trükistööstuse taseme tõstmise mõttes, oleks tarvilik selliseid ettevõtteid pidurdada nende tegevuses või ümberreformeerida tõeliku tööstuse tasemele.

Seda saab kergesti teha, kui nende trükikodade kohta maksaksid määrused, mis nõuavad järgmist:

1) töökoja ruumid peavad vastama tervishoidlikele nõuetele, omades küllaldaselt õhku ja puhtust.

2) töötamine neis ettevõtteis võetaks valjema kontrolli alla ja esile tulnud tööaja rikkumiste eest ettevõtjaid karistataks.

3) tööabinõud (masinad, transmioonid, kirjakastid jne.) peavad vastama korraliku töökaitse mõistele ja kui ettevõtja ei suuda küllaldaselt kindlustada neil töötamise, siis ettevõttel tööloaba ära võtta.

Need on peamised nõuded. Aga on veelgi küllalt tõhusaid vahendeid, millega luua normaalolukorda trükistööstuses. Selle loetlemine viiks pikale. Organiseeritud trükistööstuskond jälgib kõike seda ja otsib teid kus luua kord trükistööstusesse, mida ettevõtjad, konkurentsi hirmust aetuna, ise ei suuda.

Sekretariaadist.

17. okt. 1935. a. peetud koosolekul võeti teadmiseks Belgia liidu avaldis „Mitteilungen'i“ kohta, toetuse andmine Viini ametivennale ja seisukorra ülevaade Saksamaal.

Sekretär andis aru raamatukojade internatsionaali IX kongressist Strassburgis, läbirääkimistest Austria kolleegidega, Ungari trükistööstuste liidu kongressist 22./23. septembril Budapestis, läbirääkimiste tulemustest Jugoslaavia kolleegidega Belgias, Zagrebis ja Ljubljanas.

40-tunnilise tööpäeva sisse seadmise asjus märgiti, et see küsimus Genfis väga vaevaliselt areneb.

Laiendatud sekretariaadi koosolek kutsutakse lähemal ajal kokku.

„Times“ 150-aastane.

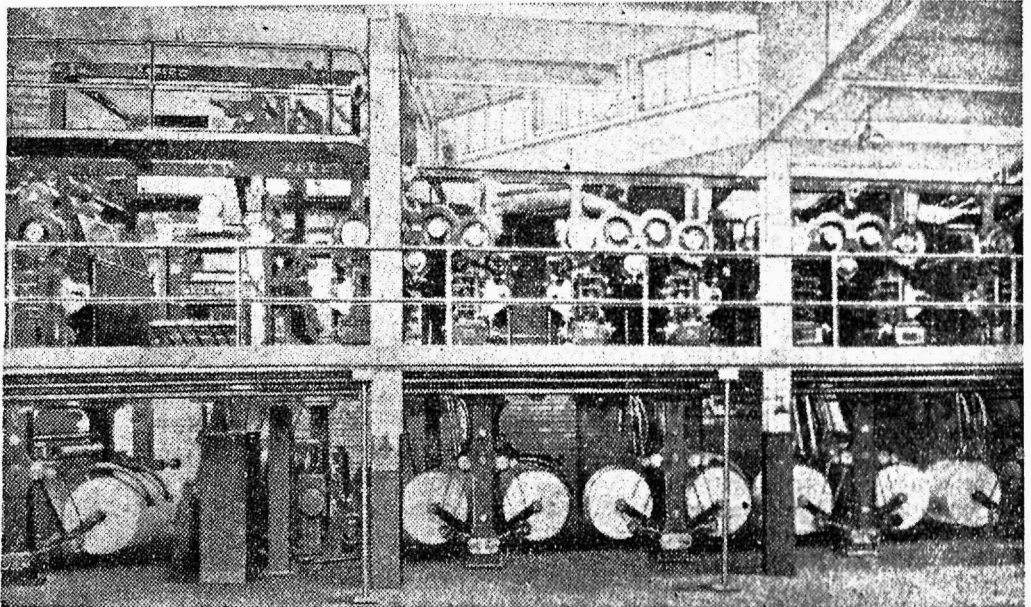
(Järg 2.)

Barnesi järglane, toimetaja G. F. Delane, oli suurte seltskondliste sidemetega mees ja selletõttu sai tähtsamalt poliitikult ja seltskonnatege- lasilt informatsiooni — mis avaldusid „Timesi“ rabavates poliitilistes uudistes. Sellased riigimehedki, nagu Palmerston, Gladstone, Disraeli ja Salisbury küsisid talt nõu. 1841. a. — 1877. a. Delane toimetajaks oleku ajal tõusis tiraash 30.000—50.000-le ja „Timesi“ nimetati sel ajal „pressi kuningaks.“ Muu hulgas luges vene tsaar esimest korda inglise ja Prantsuse ühisest ultimaatumist Vene vastu „Timesist“, mis oli kiirem kui diplomaatia. Krimmi sõja hiilgav korrespondent W. A. Russel oma pae- luvate kirjutistega võitis lehele palju lugejaid. Sama Russel oli ka Saksa-Prantsuse sõjas kaasa Saksa poolel ja Pariisi piiramise ajal smugeldati fotograafiliselt vähendatud „Timesi“ eksemplare Pariisi kirjatuvidega. Samuti elas ta Pariisi kommuuni kaasa ja aasta hiljem avas „Times“ oma telegraafiliini — Pariis—London, mis on ajaloolise tähtsusega samm shurnalistikas. „Timesi“ edu kasvas. Ta ajalugu oli ühtlasi terve

ajakirjanduse arengu ajalugu. Eri- lised kaastöölised pandi tööle muu- sika ja teatri kriitika jaoks. Spordi teated hakkasid ilmuma järjekindlalt. 1861. a. 21. juunil ilmus juba leht esimest korda 24-leheküljelisena, 144 veeru ja 4000 kuulutusega.

John Walter III (esimese Walteri pojapöög) arendas lehte veelgi teh- niliselt. 1848. a. võeti tarvitusele esimest korda Applegathi rotatsioon- press, mis võis trükkida 4-küljelist lehte 10.000 eks. tunnis. 1857. a. tuli esimene Hal masin, mis võis produt- seerida 20.000 eks. tunnis. 1866. a. nelja aastalise katsetamise järele võis lehe tehniline shef Macdonald ja insener Calverley patenteerida Walter-pressi, mis võis trükkida 12.000 täiskomplekti lehte tunnis. 1879. a. võeti tarvitusele Kastenbeini ladumismasin, mis võis laduda 298 rida või 17.000 eritähte tunnis.

Buuri sõja ajal tõi „Times“ jällegi värskeimat ja paremat informatsiooni oma andekate ja energiliste erikirja- saatjate kaudu. 1890. a. toodi Egip- tusest kohalik korrespondent Mober- ley Bell lehe majanduslikku külge korraldama, mis suure populaarsu-

„Timesi“ nüüdisaegne rotatsioon.

1785 ANNIVERSARY NUMBER

LONDON TUESDAY JANUARY 1 1913

A UNIVERSAL QUEST

MAN'S THIRST FOR NEWS

SOURCE AND INSPIRATION OF JOURNALISM

NEWS is the basis of history, of the poetry, of the great... It is the history of man's... the history of the world...

A MESSAGE FROM H.M. THE KING

BUCKINGHAM PALACE

10th December, 1913.

Dear Sir,

I am commanded to convey the congratulations of the King to the Times on this auspicious occasion.

Those who, over hundred and fifty years ago, launched their new-sheet, would indeed be proud to see the paper in its present form, and to realise the unique position that it holds today in the life of the Nation.

The King wishes that distinguished and integrity my long continue to earn for The Times its present tribute of world-wide appreciation.

Yours very truly,

Herbert Morrison

The Editor, The Times, 1, Abchurch Lane, London, E.C. 4.

THE HISTORY OF THE TIMES... The history of the world... the history of the nation... the history of the people...

THE DAILY REGISTER... SATURDAY, JANUARY 1, 1913... A reproduction of part of the first page of The Daily Register... 1785 ANNIVERSARY NUMBER

THE READER

OBSERVATION AND TASTE

BRITISH OPINION

THE READER... The reader of the Times... the reader of the world... the reader of the nation...

THE SAME MAN

THE SAME MAN... The same man... the same man... the same man...

PUBLIC INTEREST

PUBLIC INTEREST... The public interest... the public interest... the public interest...

SOCIAL HISTORY

SOCIAL HISTORY... Social history... the social history... the social history...

No. 46,950

ANNIVERSARY NUMBER 1785-1913

Tuesday, January 1 1913

CONTENTS

Table with 2 columns: Page No. and Article Title. Includes: The Long Journey, The History of the Times, The Reader, etc.

THE LONG JOURNEY

A journey in the days with which the King has been crowned... the long journey... the long journey...

THE HISTORY OF THE TIMES... The history of the world... the history of the nation... the history of the people...

THE READER... The reader of the Times... the reader of the world... the reader of the nation...

OBSERVATION AND TASTE... The observation and taste... the observation and taste... the observation and taste...

BRITISH OPINION... British opinion... the British opinion... the British opinion...

THE SAME MAN... The same man... the same man... the same man...

PUBLIC INTEREST... The public interest... the public interest... the public interest...

SOCIAL HISTORY... Social history... the social history... the social history...

A reproduction of part of the first page of The Daily Register... 1785 ANNIVERSARY NUMBER

sele vaatamata olid Parneli j. t. vastu kaotatud protsesside tõttu väga halb. Välismaa korrespondentide võrk organiseeriti ümber. Pekingisse saadeti Morrison, kes seal sai Hiina

keisri nõuandjaks ja pea Hiina valitsejaks. Alustati lisade välja andmisega. Nädalas ilmus 3 lisa, millest kirjanduslik lisa omandas erilise tähtsuse. (Järgneb.)

SSSR'i trükitööstus uutel teedel.

Hiljuti lasi Moskva poligraafiline instituut välja esimese lennu poligraafia-inseneri. Õppetöö kestis 5 aastat ja nüüd rakendatakse noored insenerid tööle järjest kasvava poligraafiatööstusse Venemaal, mis rajatud moodsamale tootlusviisile.

Vanasti oli Venemaal trükitööstus pool käsitöö laadi. Mehaaniline tööjõud oli väga vähe tarvitusel. Nüüd on olukord riigi tähtsamates keskustes põhjalikult muutunud. Nõukogude poligraafiline tööstus on asunud rekonstruktsiooni teele. Ehitati suured, suurtööstuse taolised, ettevõtted, eriti palju trükikodasid on ehitatud rahvusmaakondades ja -vabariikides.

Vana trükitööstus ei tunnud tarvitud kvalifitseeritud tehnilises kaadris, veel enam inseneri ega tehnikuid. Praegu on seda hädalisel tarvis.

Poligraafiatööstusel on ees suured väljavaated. Suured massid ihkavad lugemisvara, mida on esile kutsunud rahva kultuur-elu korraldamine. Võib öelda, et poligraafiatööstuse arengule Venemaal praegu piire määrata ei saagi. Suur nõudmine kirjanduse järele on esile kutsunud paberipuuduse ja trükikodade ülekoormatuse, mille tõttu väljaanded on sunnitud hilinemisega ilmuma*).

Probleem seisab selles, et kõik ettevõtted tulevad reorganiseerida uute masinatega, tarvitusele võttes tehnika viimaseid saavutusi. Anda trükikodadele linotype'id, rotod, köitmismasinad. Mõni aeg tagasi täiendati trükikojad veel välismailt sisetoodavate masinatega. Nüüd tulevad need masinad valmistada nõukogude tööstusel.

Praegu on SSSR'il rida trükiko-

dasid — suurkätiseid (kombinaate), millised on eeskujuks isegi Euroopale. Nii „Pravda“ kombinaat, „Perjavaja Obrazzovaja“ jt.

Trükikodade masinaid valmistavad praegu M. Geltsi (Leningradis), Jagoda (Röbinskis) ja KPG (Moskva) tehased. Need jäävad ka aluseks edaspidisele trükitööstuse masinate valmistamisele. Sel aastal on nende tehaste täiendamise peale määratud 16,5 milj. rubla. 1934. aastal tootlesid need tehased 12 milj. rubla väärtuses masinaid, 1937. aastaks loodetakse väljalaske summa tõsta 75 milj. rublale. Ülesandeks on võetud kõikisugu liikide masinate valmistus.

Seepärast kogu tolle hiiglatöö väljaarendamiseks oldi sunnitud ettevalmistama vastavad kaadrid inseneri ja tehnikuid. Nende õule jääb tehnika muutmise puhul trükitööstuses tekkivate ülesannete lahendamine.

Suurem jagu lennuloetajaid inseneri on elukutselt töölisel-trükikojad, laduajad jne., — inimesed, kes on juba läbi teinud tegeliku töö staashi. Omades veel teoreetilise ettevalmistuse, loodetakse neist suurt tegu jõudu.

Norras valitseb juba mõnda aega töölisvalitsus, kelle tegevus osutus ametiühingutele soodsaks. Valitsuse abiga saadi üle meeli pinevil hoitud töökonfliktidest. Tööandjate ja töövõtjate organisatsioonid said kokkuleppele, mille alusel igauks, kes tahaks streiki murda või ässitab inimesi streiki murda, maksab 25.000 krooni trahvi ja mõistetakse vanglasse kuni 1 aastani. Sotsiaalse arengu summad on tõusnud 42 miljonilt 77 miljonile. Põllumeestele on kindlustatud nende kaupade eest hea hind, mida töölisel sugugi ei kadesta, vaid on arusaamisel ka põllumehe püüdest heale elule. Senised sotsiaalseadused tahetakse parandada, milleks asutati erikomisjon.

*) Vene spetsiaalajakiri „Poligrafičeskoje Proizvostvo“, mis ilmub 12 korda aastas, on septembrikuus ilmunud 6. numbrina. Märkus lehe tagaküljel ütleb, et lattu anti ajakiri 20. juunil, trükivalmis oli 15. juunil ja tellijale kätte saadeti 20. septembriks.

ORGANISATSIOONILINE ELU.

Tartlased ja palgavõitlus.

Tartu ametvennad esitasid kohalike trükiteösturite ühingu leppepaneku kollektiivlepingu sõlmimiseks. Selle lühema kirjelduse töömehe juba „Trükiteöstuse“ nr. 5-das.

Trükiteosturid ei ole üldse heaks arvanud tartlaste leppepanekut tõsiselt võtta ja nii on seisukord sellepolest selgusetu. Üldiselt võib aga öelda, et trükiteosturid üle riigi eitanud kollektiivlepingu sõlmimist töövõtjatega ja siin on tegemist teatud põhimõttega, mida teostavad ühinenud trükiteosturid.

Seda põhimõtet on võimalik ainult siis kõigutada, kui riivatakse otsekoheselt peremeeste majanduslisi huve. Teisiti ei soovi nad üldse rääkida, või ei pane sellekohastele rääkimistele rõhku. Kui aga hakatakse survet avaldama majanduslikel teel, siis teeb see iga ettevõtja keelepaelad lahti ja sunnib teda ka küsimusega lähemalt tegelema.

Töölised ei ole muud majanduslikku pressimisabinõu kui soodsa konjunktuuri juures töö seismapanemine.

See on jäänud alati viimaseks ja kindlamaks abinõuks igal tööalal.

Meie, trükiteostused, oleme ühe selle võitluse juba läbi teinud. Kuigi kaotades tolle võitluse, ei ole meie siiski lagunenu, vaid ajaajooksul oleme endi ridu jällegi kohendanud. Kaotuse kaudu oleme aga palju juure õppinud ja ettevaatlikumateks muutunud.

Tartu ühing oli esimesi, kes toibus suurstreigi kaotusest ja hulk aega oli nii majanduslikult kui ka liikmete arvult kodumaa ühingute eesotsas. Sealsed ametvennad on nüüd ka algatanud esimesena kollektiivlepingu nõudmist.

Kuna trükiteosturid ei kuule praegu seda nõudmist, siis tahame uskuda, et tartlased oskavad omi nõudmisi küllalt vääriliselt esitada ja läbi viia. Kahtlemata arvestatakse kõigega ette, kui viiakse töölised võitlusesse kollektiivlepingu eest ja tartlased on sellepolest küllalt näidanud end tublide ametiühinglastena.

Tartlased ongi asunud sellele teele ja kuuldavasti on ettevõtjad mõnes nõudmises järeleannud.

Viljandi trükiteostused Tartus.

1932. aasta suvest oli igal suvel Viljandis päevakorras Tartu kolleegidele küllasõidu küsimus, aga igakord leidis sõitasaovijaid niivõrd vähe, et ei saanud sõitu ette võtta. Autobuse täis oma inimesi kokku saada ühel väikesel ühikul, nagu seda on Viljandi, on kaunis raske asi ja sõita saab ainult soodsal juhul. Käesoleval aastal septembrikuu alul saabus Tartu kolleegidele küllasõiduks soodne juhus, mida ka ära kasutati.

Laupäeva õhtul sõitsid Viljandi Trükiteostuste ühingu liikmed ühes perekonnaliikmetega ning ühes endistest ja praegustest trükiteostustest moodustatud jalgpallimeeskonnaga, sest Viljandi ühikul puudub jalgpallimeeskond, Tartu Trükiteostuste ühingu külla. Paaritunnilise sõidu järele jõudsimise Tartu, kus meid üllalähed tuttavad ja sõbralikud Tartu kolleegid juba ootasid ja meid öökorteritesse paigutasid. Siis mindi koos Tartu kolleegidega linna õhtust elu ja ilu vaatama. Samuti ka pühapäeval.

Käidi muuseumites ja paljudes teistes vaatamisväärsustes kohtades ning jäädvustati ka mõned kaunimad kohad fotoplaadile.

Kell 1 päeval oli staadionil sõprusjalgpallivõistlus, mis lõppes tartlaste suure võiduga 4:0. Tartlaste meeskond oli tuntavalt viljandlaste meeskonnast parem ja oli ka täielik peremees väljal. Teisel poolajal oli ka viljandlastel läbimurdeid, kuid värv jäi saavutamata, sest polnud ka sugugi tähtis kumba meeskond võidab — kumba kaotab, meil olid sõprusjalgpallivõistlused ja kumbagi meeskond ei läinud võitu tagaajama. Peaasi oli kolleegide külastada ja tutvusi sõprusi siduda ning seda meie ka saavutasime. Peale selle tutvunesime Tartu Trükiteostuste ühingu ruumidega ja ka raamatukoguga. Käisime „Postimehe“ trükikojas rotatsiooni

vaatamas, mis nii mõnelgi viljandlasel seni nägemata oli.

Kell 4 p. l. oli ühine koosviibimine, mis kestis ülimes meeleolus kuni ärasõiduni.

Tartust töid viljandlased kaasa kõige paremad muljed ja igale jäid Tartu maha sõbrad-kolleegid.

O.

Tallinnast.

* Neljapäeval, 10. oktoobril, korraldas TTÜ kultuurtoimkond referaatkoosoleku liikmeile. Kõneles A. *Offenbach* teemil: „Kollektiivleping trükistööstuses ja üldse“.

Kõneleja märkis viimase aja kollektiivlepingute nõudmise arengust teistel kutsealadel ja peatus lähemalt selle mooduse paremustel. Trükistööstuses puuduvad sellekohased lepingud, mis on ainult kahju toonud trükistööstusele ja aitanud majanduskriisi teravamalt tunda anda. Kontrolli alt pääsedes, on trükistöösturid palgad alla surunud, mida sundis veel suur konkurents trükikodade vahel trükistöörde hindade alandamise näol. Referent andis ülevaate praegu tehtud sammudest sel alal ja puudutas ka välismail peetavaid võitlusi kollektiivlepingute ümber.

Lõpuks olid läbirääkimised.

* Raamatuköitjate organiseerimiseks peetud koosolekule 8. okt. oli tulnud 15 inimese ümber. Refereeris A. *Offenbach*, kes kutsus kokkutulnuid asuma aktiivsemale tegevusele raamatuköitjate hulgas, andes ülevaate ühingu hüvedest. Loota on, et kokkutulnute seas juba mõnedki astuvad liikmeks, võttes ühtlasi endile usaldusmehe ülesandeid teiste organiseerimiseks.

* Ühingu laekur A. *Schönberg* külastas 13. okt. Rakveret, kus ta ühen-

dusse astus sealsete kolleegidega mõnede küsimuste selgitamiseks.

* Ühingu juhatus otsustas paljudada ühingu põhikirja, kodukorra, fondide määrused jne., mis antakse igale liikmele.

* Ühingu juhatus lubas juukse-lõikajate ametiühingule kasutada üks kord kuus ruume juhatus koosoleku pidamiseks.

* 22. oktoobril algas TTÜ male-ringi korraldusel maleturniir karika peale. Karika tingimuseks on, et võitjaks tuleb ja omab karika jäädavalt see, kes võidab karika 3 aastat järgimööda või 5 aastat vaheldamisi. Seni on karikat võitnud järgmised liikmed: V. Leemet, E. Kaart ja V. Leemet.

* 26. oktoobril peeti ühingu ruumes liikmeile perekonnaõhtu, millest võttis kogukas arv liikmeid osa. Sarnased õhtud aitavad palju kaasa luua ühist meeleolu liikmete vahel, tutvustades ametvendi mitmesugustest tööasutustest.

Jaan Tertsiause 35-a. ametijubel.

Neil päevil pühitses oma 35-a. ametijubelit trükistööstuse alal T. E. K. Ü. „Päevalehe“ kuulutustemurdja Jaan Tertsius.

T. alustas õppimist 35. aasta eest Tallinnas „Revelskia Izwestija“ trükikojas, ning töötas pikemat aega Peterburis Vene riigitrükikojas, kust 1920. a. Eestisse tulles, tööle asus praegusele ametkohale.

Oma lahke ning sõbraliku käitumise ja iseloomuga on T. võitnud kõigi kaastöölise poolehoidu ja sõpruse.

Jääb vaid üle soovida juubilarile palju helgeid päevi omal alal töötamiseks.

Viljandist.

Tartlased Viljandis.

1931. aasta suvel külastasid Tartu Trükitöölise Ühingu liikmed esmakordselt Viljandi Trükitöölise Ühingu ja tema liikmeskonda. Päev vedeti suuremalt jaolt vabas looduses Viljandi linna, Lossimägede ja varemete ning ümbruskonna vaatlemiseks. Sõlmiti tutvusi-sõprusi naaberlinna ametiõdede ja -vendadega ning loodi kolleegide vaheline side Tartu ja Viljandi vahel.

Tänavu augustikuu alul külastasid Tartu Trükitöölise Ühingu jalgpallimeeskond ühes liikmetega juba teist korda Viljandi ametiõdesid ja -vendi.

Laupäeval peeti staadionil sõprusjalgpallivõistlus. Mäng oli enam-vähem tasavägine ja võistlus lõppes viigiliselt 2:2. Tartlaste meeskond oli ühtlasem ja tehniliselt parem Viljandi meeskonnast. Esimene poolaeg viljandlaste juhtimisel pääsemisega 1:0, siis viigistasid tartlased 1:1, kuid poolaja lõpul asusid jälle viljandlased juhtima 2:1. Teisel poolajal viigistasid tartlased jälle 2:2 ning kuigi oli vastastikku surumisi, ei pääsenud kumbki enam võidule.

Pühapäeval tutvunesid Tartu kolleegid Viljandi linna, Lossimägede, varemete, rippuvsillaga ja ümbruskonnaga ning jäädvustasid fotoplaadile kaunimad kohad mälestuseks. Kõvendati omavahelist sidet, mis loodi 1931. aasta suvel ja sõlmiti uusi tutvusi-sõprusi, sest suurem osa oli noori ametiõdesid ja -vendi, kes viibisid esmakordselt Viljandis. Kuid leidis ka neid, kellel juba tutvused Viljandis olid olemas. Öhtul kell 8 oli „ärasõit“.

O.

Viljandi Trükitöölise Ühingu

pidas 22. septembril erakorralist üldkoosolekut. Koosolekut juhatas Joh. Laos ja protokolleris Osv. Koseste. Päevakorras oli ainult 1 punkt — põhikirja muutmine. Põhikirja § 1 kustutati sõna „poliitiline“.

Ühingu elu-olust.

Viljandi ühingul on praegu 17 liiget, neist oli 15 liikmemaksu maksjat, 1 töötaja ja 1 läks teisele ametialale. Tehakse kõik, et organiseerida kogu Viljandi trükitööliskond ühingu ümber (Viljandis on 2 trükikoda),

Eduard Pinki ametijuubel.

15. okt. pühitses Eduard Pink 25 a. ametijuubelit. Trükikunsti hakkas õppima Ringi trükikojas Viljandis. Vahepeal töötas Venemaal, kodumaale tagasi tulles, asus Viljandisse Hundi trükikotta, praegu töötab trükikojana pikemat aega „Sakala“ trükikojas. Kaastöölise poolt hinnatakse juubilarile kui tõsist ja rahuarmastajat inimest. Viljandi Trükitöölise Ühingu poolt anti juubilarile üle aadressi ja kaastöölise poolt kingitus.

Soovime juubilarile õnne ja näeksimet, et ta veel kaua töötaks oma ametialal.

kuid see on õnnestunud ainult 1 trükikoja juures. Teises trükikojas on juhtival kohal trükikojaomaniku sugulased, kes ei jäta ka mõju avaldamata trükikojas töötavatele noortele trükitöölisele. Ühingu liikmeks astumisel, võib mees ka lõpuarve saada. Peab tähendama, et see on ka liialt suurendatud trükitöölise eneste arguse pärast. Kes ikka tubli mees on, ei seda nii kergesti vallandata, liiategi veel ühingu liikmeks olemise tõttu. Võiks seetõttu loota, et ka sealsed kolleegid liituvad ühinguga. Ühingu rahaline läbikäik oli 1935. a. 1. poolel:

liikmemaksudest	153.75
sisseastumismaksudest	3.—
% %	4.06
raamatukogu trahvirahad	0.80
	<hr/>
	161.61

Juhatus on praegu 3-liikmeline.

Rakverest.

Omalajal, kui Rakvere tegutses Tallinna ühingu osakonnana, oli Rakvere trükitöölistel kasutada ka ruumid. Siis, liikmete arvu vähenemise tõttu, oldi sunnitud ruumid ära andma, osakond likvideeriti ja asjade-aiajaks kohapeal määrati *R. Tänav*. Viimase lahkumisega Rakverest, võttis need kohustused oma peale *J. Eha*. Nüüd näib Rakvere tegevus veidi elavnenud olevat ja üles on kerkinud jällegi kooskäämise koht. Liikmeid on üle 10, milline arv aga ei võimalda küllaldaselt sissetulekut, et katta ruumide üüri, mida arvatakse umbes 20 krooni peale. Seepärast otsitakse praegu moodust, kuidas siiski liikmeile saada kooskäämise koht. Kaalumisel on üürida mõne kolleegi käest tuba, mida liikmed saaksid kasutada. See tuleks palju odavam, kui iseseisva korteri pidamine. Pealegi ei ole ka liikmeid palju, et nad ühte tuppa ei mahuks. Küsimust võib korraldada ka nii, et tuba üüritakse mõni päev nädalas, mis teeb toa kasutamise veelgi odavamaks.

Pärnust.

Pärnu Trükitööliste ühingu erakorraline peakoosolek peeti 25. augustil 1935.

Koosolekut juhatas H. Reiman, protokollis K. Näkk. Koosolek oli kokku kutsutud põhikirja parandamise otstarbel, kuna kohalikkude poliitiseivõimude poolt tehti takistusi ühingu edukaks tegevuseks põhikirjas leiduvate sõnade pärast. Koosolek otsustas põhikirjast kustutada „poliitiliste õiguste kaitsemine“, kuna see oleks esile toonud mõningaid väärarusaamisi ühingu tegevusest, samuti parandati ja täiendati põhikirja, misjärele otsustati see uuesti siseministeeriumile registreerimiseks ette panna.

Koosolek oli üksmeelne ja kestis ligi 2 tundi.

Võrust.

Nagu nüüd siseministeeriumist teatati, on Võru-Petseri trükitööliste ühingu põhikiri registreeritud ja ühing võib tegevust alustada. Võru kolleegid otsustasid koosoleku kokku kutsuda, millest võtab ka liidu esitaja osa. Võrus valitseb elav huvi uue ühingu vastu ja loota on edukat tegevust.

Ametiühinguline elu.

* E. Meremeeste Ühingu poolt algatatud läbirääkimised palkade kõrgendamiseks lõppesid. Palgad kõrgendati 10% võrra. Kahjuks ei suudetud läbi viia kollektiivlepingut, mis aga siiski veel ei jää varjusurma. Soodsal juhusel tõstetakse ka see küsimus uuesti üles. Laevaomanikud lubasid 1. mail palku uuesti kõrgendada, kuna navigatsiooni ajal ei leia nad võimaliku olevat palku rohkem kui 10% tõsta.

* Tartu Töölisühingute Keskkliit on asunud aktiivsele organiseerimistöele. Seks puhuks otsustati trükikida „Töölise Häält“ Tartu väljaandena, millist ajakirja läheb 1500 eksemplari ümber.

* Moodsaim kollektiivleping on praegu Tallinna Kullasepatöölise Ametiühingul, mida saavutati streigi kaudu. Selle alusel on määratud kindlaks tööhinnad, töölisi võib tööle võtta ametiühingust, samuti peavad töökodades tötajad olema kõik ametiühingu liikmed.

* Tallinna liha- ja vorstitegijate ühing otsustas Keskkliidu liikmeks astuda. Sama otsuse tegi ka Tartu ehitustöölise ühing, kes juba Keskkliidu liikmeks vastu võeti.

Meie ajakiri suuremaks.

Uuest aastast alates muudab meie ajakiri kausta. Seni on ta ilmunud väikeses suuruses, mis ei võimaldanud küllaldaselt informatsiooni toomist ja jättis nii paljugi soovida. Uuest aastast alates on otsustatud ajakirja formaati muuta suuremaks ja ilmutada 16-leheküljelisena. Sellises formaadis ilmuvana on võimalik ajakirja sisukamaks muuta ja tuua teateid mitmesugustelt aladelt.

Seni takistas ajakirja suurenemist piiratud lugejate arv. Ajakiri algas ilmutada 1934. a. suvel tiraashiga 300 eksemplari. Nüüd on liikmete, seega lugejate arvu kasvamisega, tiraash tõusnud 475 peale. See arv kahtlemata kasvab suuremaks, kuna tarvidus ajakirja järele on tõusmas.

Uue väljaande hind jääb endiseks, s. o. 10 senti üksiknumber, kusjuures liit enda kapitalide arvel toetab ajakirja ilmutamist.

Austria trükitoölised ja valitsus.

Võitlus vabaametiühingulise liikumise eest Austrias võtab järjest suurema ulatuse. Teatavasti on riigikorra vahetusega töölistele sunnitud peale sundametiühingud, mida juhitakse riigivalitsuse poolt nimetatud inimestega. Töölised ei tunnista sellist nimetamist ja jätkavad võitlust vana õiguse eest, kus igaüks võis juhte valida oma parema arusaamise alusel.

Seda teevad ka Austria trükitoölised, juhtides edukalt oma võitlust. Hiljuti ilmunud aruandes võime lugeda järgmist:

„... Kahjuks oli suurem osa liikmeid allunud poliitiliste emissaaride ja isikute mõjule. Raske oli liikmeid kokku koondada.“

Siiski suudeti nii palju mõju aval-

dada, et liikmed, minnes riigi ametiühingutesse üle, jätsid liikmemaksud maksmata ja seda koguni mitmel puhul. Eriti tunduv oli see Viinis, kus sellest aktsioonist võtsid osa ühe suurema lehe trükikoja töölised, kes nõudsid koguni juhatuse tagandamist ja vana vabaametiühingulise juhatuse ametisse kutsumist.

Sellise vastutööga on riiklised ametiühingud saanud kahju sajatuhandes shillingid. Kuu puudujääk oli 80.000 shillingit, aasta lõppes 800.000 shillingilise puudujäägiga. Sealjuures on varanduse seis näitanud tugevat vähenemist.

Selline passiivne vastupanu kestab ikka edasi, kuigi Austria valitsus pingutab kõik selleks, et kaotada vabaametiühinglaste mõju riiklises ametiühingutes.

Lühidalt välismailt.

Liitumine Prantsusmaal

Prantsusmaal teostus kahe suurema ametiühingulise tiiva ühinemine. Ühinesid Prantsuse ametiühingute Keskliit ja kommunistide poolt juhitud ametiühingute Keskliit.

Läbirääkimised ühinemiseks kestsid juba pikemat aega ja otsiti moodusi, mille alusel saaks liitunud organisatsioonid töötada. Viimasel ühinemise nõupidamisel määrati need alused kindlaks. Vastuvõetud otsustes kumbki pool ei tee takistusi vabale mõtlemisviisile organisatsioonides ja organisatsioonid peavad säilitama seesmiselt täieliku vabaduse. Et mitte lasta kongressidel, mis võivad tendentslikkudeks ja ühekülgeteks muutuda, keskliidu juhatust valida, selleks on loodud eriline rahvusnõukogu, kes valibki juhatuse, sekretariaadi jne. Rahvusnõukogu koosneb liitude sekretäridest ja departemangude keskliitude esitajatest. Temal on veel sealjuures paremus, et ta tihedamalt koos käib, mis võimaldab suuremat vastutust liikmeskonna meelsusega arvestades ja on huvitavad igapäevasest võitlusest ametiühingute heaolu eest.

Rahvusnõukogu astub kokku selle aasta lõpul, kus ka valitakse täidesaatvad organid (juhatus jne.). Ühine kongress peetakse 1936. a. jaanuaris.

* Hiigla palgad on Põhja-Ameerika Ühendriikide direktoritel. American Tobacco Co president saab 144.500 dollarit ja ergutusraha 461.000 dollarit. U. S. Steel Corporation'i president saab 92.000 dollarit, United Air Lines direktor — 193.000 dollarit.

* *Saksamaal*: Trüki- ja köitekodade tariifi muudeti 3. juunist s. a. järgmiselt: Õpilased trüki- ja köitekodades saavad I õppeaastal 24 päeva puhkust, II õppeaastal 18 päeva, III — 12 päeva ja IV — 6 päeva. Muudatused on maksvaks tunnistanud 15. aprillist peale, nii et need õpilased, kes seni olid juba puhkust saanud, saavad muudatustega juurepandud puhkepäevi veelgi kasutada.

Töötute arv trükitoöstuses on langenud 27 745 peale eelmise aasta 29 595 vastu. Üldine arv töötuid Saksamaal on tööamete andmete järele 2 019 887 eelmise aasta 2 milj. 233 255 vastu.

Hiljuti kutsuti ellu töölistekojad, kelle hooleks jääb tihedama sideme loomine töölistmassidega. Üldse asutati 18 töölistkoda ringkondade järele. Ülimaks organiks on riiklik töölistkoda, kelle liikmed on kõik ametisse nimetatavad. Töölistkojad on tihedas vahekorras Saksa tööfrondiga (ametiühingute ja tööandjate üleriiklik koondis).

* Tšehhoslovakkia töötute arv on veelgi suur ja näitab tõusu. K. a. augustis oli töötute arv 557.566, septembris 571.670, seega tõus 2,5 protsenti. Töötute arv veelgi suureneb, kuna septembris saavad sõjaväest vabaks nekrutid. Ajateenistus minnek sünnib alles oktoobris. Kõige rohkem oli töötuid märtsis 1933 — 844.284.

* Saksa töölistkonnal olid varemalt ka töölistpangad. Natside võimule tulekul võeti need pangad üle. Natsid on alati ütelnud, et seni valitsesid töölisasutusi „bonsod“, kes said head palka. Nüüd aga võisime mõne aja eest lugeda, et ühe end. töölistpanga direktori palka on tõstetud 58.000 margalt 84.000 margale.

* Moskvas suri kuulus töölistkirjanik Henri Barbusse kopsupõletikku. Tema sulest on ilmunud rida raamatuid, mis juhtisid inimsoo tähelepanu viletsustele praeguses korras.

Tehnika.

* „Molot“ nimeline tehas ehitas esmakordselt 2 kivitrüki masinat, paberi formaadile 42×63 sm. Trüki-masin ehitati inglise eeskujude järele ja trükib tunnis umbes 2000 lehte. Tehas loodab 1935. aasta jooksul valmistada 35 samatüübilist masinat.

* Leidurid Minkov ja Metter konstrueerisid uue rotatsiooni, mis koosneb järgmistest osadest: lineerijast, trükijast, värvijast, kokkuõmblejast ja valtsijast. Masin on koostatud koolivihkude trükkimiseks

* Jagoda nimeline masinate tehas otsustati rekonstrueerida trükimasinade edukamaks tootlemiseks. Sellekohane projekt juba kinnitati.

* Sama tehas lõpetas kahetsilindrilise roto ehituse, mis saadetakse Tashkenti ajaleht „Pravda Vostoka“ trükkimiseks.

* Leningradi trükikoda „Pečatnõi Dvor“ trükib praegu 60 köidet Lenini tööd. Üldse neid trükitakse üle 4 miljoni eksemplari. 1. maiks oli valmis juba 40 köidet, üldise tiiraahiga 2780 tuhat eksemplari.

* Põhja poligraafiline liit kuulutas välja võistluse parema endaabi korraldamisele. Parematele kassadele sel alal antakse ergutust 700 rubla.

* Galvanoplastika leidmist võib arvestada 1837. aastale. Arhitekt Morits Hermann von Jacobi oli selle leiutaja, töötades Tartu ülikoolis peamiselt elektril alal. Tema teeneks on peamiselt see, et ta leiutise tähtsust kohe tundis. 1838. aastal ostis Vene valitsus talt leiutise ja võimaldas selle üldiseks tarvituseks.

* Üteldakse, et ta on „peenike kui juuksekarv“. Tõesti, juuksekarv on läbistikku $\frac{1}{16}$ mm paks. Kuid praegu tarvitusel olevatel elektrilampidel on metalltraat veelgi peenem ja läbistikku umbes $\frac{1}{100}$ mm. Seega 6 korda peenem juuksekarvast.

Raskusi valuutaga.

Viimastel aastatel on majanduskriisi tõttu riigid korraldanud valjema kontrolli valuuta liiklemise alal. On viidud läbi raha väljaveo keeld ja ainult vastava loa saamisel saab ühe või teise riiki raha saata. Valuuta müük on võetud keskasutuste kätte.

See on omajagu raskusi toonud ka rahvusvahelisesse läbikäimisesse töölisorganisatsioonide vahel. On juhuseid, kus osutus võimatuks isegi liikmemaksude ja kohustuste oendamise vastavatele keskustele. Ka trükitoõliste keskus Bernis — rahvusvaheline trükitoõliste kutsesekretariaat peab selle all kannatama. Suurim raskus tekib aga maade töökonfliktide toetamine. Põhikirja alusel on riikide keskused sekretariaadi korraldusel kohustatud toetama võitluses viibivat teise maa trükitoõliste organisatsioone. Seda ei saa maksmapandud valuuta kitsenduste tõttu ja seepärast ei saa kutsesekretariaat neid korraldusi edukalt läbi viia.

Ernst Schultz

* 13. VI 1882. † 3. XI 1935.

Tall. Trükitoõliste Ühing.